אמר תהא שדה מופקרת ליום אחד ולשבת אחת ולשנה אחת עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו. אפילו בסוף שבת או בסוף חדש: משזכה בה בין הוא בין אחר. אפילו תוך שעה (ג) משהפקירו זכה בה סוס אדם או הוא בעצמו לשום הפקר הוי הפקר דקסבר דלא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה. זכיה דידיה או דאחר לא חשיבא מידי עד דרפיק בה פורתא כדאמר במסכת עירובין בפרק עושין פסין (דף כה.) בההיא איתתא דעבדא מחילה בנכסי הגר אתא ההוא גברא רפק בה פורתא ואוקמוה רבנן בידיה ההוא גברא: **רישא רבנן וסיפא רבי יוסי. רישא דאמר משלשה ימים ואילך אפילו לא אתא לרשות זוכה אין יכול לחזור בו דהוי הפקר רבנן היא וכדין הוא דאפילו מיום ראשון הוי הפקר אלא מפני הרמאים כדאמר רבה לקמן לדברי הכל וסיפא רבי יוסי דאמר עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו דאמר דלא הוי הפקר מדאורייתא עד דאתי לרשות זוכה ומשום הכי קתני יכול לחזור בו כר"י: אמר עולא סיפא נמי רבנן היא.** דודאי מדאורייתא אע"ג דלא אתיא לרשות זוכה הוי הפקר לגלגתר ואפילו מיום ראשון. והאי דאמר כל שלשה ימים יכול לחזור דלגביה לא חשיבא הפקר מפני הרמאין דלכולי עלמא אית להו דרבה דאמר מפני הרמאין דהדרי ומחזקי בהו (ד) ואמרינן דלא הוי הפקר עד שלשה ימים. וסיפא דאמר עד שלא זכה בה לא הוי הפקר דמשמע עד דאתי לרשות זוכה היינו טעמא דשאני חדש ושנה ושבוע דלא שכיחן דאין דרכן של בני אדם להפקיר לזמן וכיון דזה שינה לכך אמרו חכמים דלא ליהוי הפקר לאפקועי ממעשר כל זמן דלא אתי לרשות זוכה: **ר"ל אמר מדסיפא ר"י.** דמשמע דלא ליהוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה: **רישא נמי.** בתוך ג' ולאחר ג' רבי יוסי היא. ורישא היינו טעם דלאחר ג' ימים אין יכול לחזור בו דהוי הפקר אע"ג דלא אתי לרשות זוכה (ה): **משום דלא לישתכח תורת הפקר.** דמדאורייתא ודאי לא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה ולעולם כל זמן דלא אתא לידי זוכה לא הוי הפקר גמור וחייב חיוב דתרומה ומעשר והאי דאוקמוה רבנן אתורת הפקר לאו משום לאפקועי מתרומה ומעשר דכיון דמדאורייתא חייב דלאו הפקר הוא לא מפקעי ליה רבנן מתרומה ומעשר דלאו כל כמיניה אלא כדי שלא תשתכח תורת הפקר. ומ"מ גבי שנה ושבוע כיון דלא שכיחי אוקמוה רבנן אדאורייתא דלא הוי הפקר עד דאתי לידי זוכה דלא גזרו ביה רבנן משום שלא תשתכח תורת הפקר: **אי הכי אפילו מיום ראשון(ו) ליהוי הפקר.** כדי שלא תשתכח כו': **אמר רבה.** בדין הוא דליהוי הפקר מדרבנן אלא מפני הרמאין דבעי לאפקועי שדותם מתרומה ומעשר ואפקרי להו ואי אמרינן דלגלגתר הוי הפקר ופטור מן המעשר הדרי (ז) מחזקי בהו ואדהכי כל שלשה ימים לא הוי הפקר לגבי איהו דסברי מתוך כך אתי ומחזיק ביה והוי דיליה ומימנעי ולא מפקרי ועלוסלא אפילו לאחר שלשה ימים לא הוי הפקר מדאורייתא עד דאתי לרשות זוכה: ופריך **אבל מדאורייתא לא הוי הפקר** ודילמא

אמר תהא שדה זו מופקרת ליום אחד ולשבת אחת ולשנה אחת לשבוע א'. לשמיטה אחת(ב): עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו. אפילו בסוף שבת או בסוף חדש: משזכה בה בין הוא בין אחר. אפילו תוך שעה (ג) משהפקירו זכה בה סוס אדם או הוא בעצמו לשום הפקר הוי הפקר דקסבר דלא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה. זכיה דידיה או דאחר לא חשיבא מידי עד דרפיק בה פורתא כדאמר במסכת עירובין בפרק עושין פסין (דף כה.) בההיא איתתא דעבדא מחילה בנכסי הגר אתא ההוא גברא רפק בה פורתא ואוקמוה רבנן בידיה ההוא גברא: **רישא רבנן וסיפא רבי יוסי. רישא דאמר משלשה ימים ואילך אפילו לא אתא לרשות זוכה אין יכול לחזור בו דהוי הפקר רבנן היא וכדין הוא דאפילו מיום ראשון הוי הפקר אלא מפני הרמאים כדאמר רבה לקמן לדברי הכל וסיפא רבי יוסי דאמר עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו דאמר דלא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה ומשום הכי קתני יכול לחזור בו כר"י: אמר עולא סיפא נמי רבנן היא.** דודאי מדאורייתא אע"ג דלא אתיא לרשות זוכה הוי הפקר לגלגתר ואפילו מיום ראשון. והאי דאמר כל שלשה ימים יכול לחזור דלגביה לא חשיבא הפקר מפני הרמאין דלכולי עלמא אית להו דרבה דאמר מפני הרמאין דהדרי ומחזקי בהו (ד) ואמרינן דלא הוי הפקר עד שלשה ימים. וסיפא דאמר עד שלא זכה בה לא הוי הפקר דמשמע עד דאתי לרשות זוכה היינו טעמא דשאני חדש ושנה ושבוע דלא שכיחן דאין דרכן של בני אדם להפקיר לזמן וכיון דזה שינה לכך אמרו חכמים דלא ליהוי הפקר לאפקועי ממעשר כל זמן דלא אתי לרשות זוכה: **ר"ל אמר מדסיפא ר"י.** דמשמע דלא ליהוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה: **רישא נמי.** בתוך ג' ולאחר ג' רבי יוסי היא. ורישא היינו טעם דלאחר ג' ימים אין יכול לחזור בו דהוי הפקר אע"ג דלא אתי לרשות זוכה (ה): **משום דלא לישתכח תורת הפקר.** דמדאורייתא ודאי לא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה ולעולם כל זמן דלא אתא לידי זוכה לא הוי הפקר גמור וחייב חיוב דתרומה ומעשר והאי דאוקמוה רבנן אתורת הפקר לאו משום לאפקועי מתרומה ומעשר דכיון דמדאורייתא חייב דלאו הפקר הוא לא מפקעי ליה רבנן מתרומה ומעשר דלאו כל כמיניה אלא כדי שלא תשתכח תורת הפקר. ומ"מ גבי שנה ושבוע כיון דלא שכיחי אוקמוה רבנן אדאורייתא דלא הוי הפקר עד דאתי לידי זוכה דלא גזרו ביה רבנן משום שלא תשתכח תורת הפקר: **אי הכי אפילו מיום ראשון(ו) ליהוי הפקר. כדי שלא תשתכח כו': אמר רבה.** בדין הוא דליהוי הפקר מדרבנן אלא מפני הרמאין דבעי לאפקועי שדותם מתרומה ומעשר ואפקרי להו ואי אמרינן דלגלגתר הוי הפקר ופטור מן המעשר הדרי (ז) מחזקי בהו ואדהכי כל שלשה ימים לא הוי הפקר לגבי איהו דסברי מתוך כך אתי ומחזיק ביה והוי דיליה ומימנעי ולא מפקרי ועלוסלא אפילו לאחר שלשה ימים לא הוי הפקר מדאורייתא עד דאתי לרשות זוכה: ופריך **אבל מדאורייתא לא הוי הפקר** ודילמא

ואי אמר תהא שדה זו מופקרת ליום אחד וכו' עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו: רישא רבנן וסיפא רבי יוסי. קס"ד השתא דטעמא דרבי יוסי דאסר בתנאי' כדרבי יוחנן דאמר לעילא(ח) דהפקר כמתנה דעד דאתי לרשות זוכה לא נפיק מרשות מפקיר ומש"ה קאמר רישא רבנן וסיפא רבי יוסי. ובהכי אתיא ליה כולה בריתא שפיר דרישא קתני כל שלשה ימים יכול לחזור מפני הרמאין וכדפרישית מכאן ואילך אין יכול לחזור בו מדינא דס"ל לרבנן דהפקר מעידנא דאפקריה מפקיר נפק ליה מרשותיה וסיפא קתני דאם אמר תהא שדה זו מופקרת ליום אחד בכה"ג ליכא למיחש לרמאין דאי דעתיה בעידנא דאפקריה דליהדר וליזכי ביה לאלתר למה ליה להפקירו לזמן ידוע לאפקריה לגמרי דכיון דדעתיה למיהדר ולמזכי ביה לא נפקא ליה מידי אלא ודאי לאותו זמן שהפקירו גמר והפקיר בלא הערמה כלל ולפיכך משזכה בין הוא בין אחר אין יכול לחזור בו והא אתיא שפיר אפילו לרבנן. מיהו מאי דקתני עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו רבי יוסי היא דס"ל דעד דאתי לרשות זוכה לא נפיק מרשות המפקיר דלרבנן כיון דאמרי דנפיק מרשותו היאך יכול לחזור בו ואין הכי נמי דכי קתני לרבי יוסי עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו אלא דוקא בהפקר שהוא לזמן כגוונא דסיפא דאפילו בהפקר עולמית דהיינו רישא דיכול לחזור בו עד שלא זכה בה ומיהו משום דבדינא דמשזכה בה אינו יכול לחזור בו לא שוו הפקר שהוא לזמן עם הפקר עולמית וכדכתיבנא ואלטריך למיתני ליום אחד לשבת אחת תנא נמי כההוא גוונא עד שלא זכה בה. וכי תימא משזכה בה הוא דקתני דאינו יכול לחזור בו כלומר והוי הפקר אפילו לרבי יוסי ופטור מן המעשר היכי אתיא ליה שפיר דהא כיון דס"ל לרבי יוסי דהפקר עד דאתי לרשות זוכה לא נפיק מרשות מפקיר נמצא דכי הדר זכי ביה מדידיה קא זכי ולא מהפקרא דלעולם לא נפקא מרשותי' אפשר לומר דנהי דקסבר רבי יוסי דעד דאתי לרשות זוכה לא נפיק מרשות מפקיר אפילו הכי כי היכי דאי זכי בה אחר זכי בה מהפקרא ולא ממתנה כיון שהיה אפשר לאחר ג"כ לזכות בו הכי נמי כי הדר איהו גופיה וזכי ביה בפירוש מתורת הפקר ולא בשתס כי היכי דלא ניתני בחזרה אף הוא עצמו זוכה מן ההפקר מיקרי כיון שעדיין לא חזר בו והיה אחר יכול לזכות בו דמה לי הוא מה לי אחר. הלכך אי רישא רבנן וסיפא רבי יוסי מתוקמא ליה שפיר. מיהו מילתא דתמיהא הוא היכי נקט לה תנא אליבא דתרי תנאי ומשום הכי מתרץ עולא ואמר דסיפא נמי רבנן היא וטעמא דעד שלא זכה בה בין הוא בין אחר דיכול לחזור בו משום דשאני שבוע ושנה דלא שכיחן כלומר דלא שכיח דמפקרי אינשי בכי האי גוונא וכיון ששנה זה אמדינן לדעתיה דכיון שלא רצה להפקירו הפקר עולם ואכתי אגיד גביה אפילו בגאותו זמן שהפקירו לא ניחא ליה דליפוק מרשותיה עד דזכי ביה אידך הילכך סבירא להו לרבנן בהפקר שהוא לזמן מאי דסבירא ליה לרבי יוסי בהפקר עולמית ואתיא סיפא שפיר לרבנן כדמתוקמא לרבי יוסי שהרי בהפקר שהוא לזמן לא נחלקו: **ור"ל אמר מדסיפא רבי יוסי רישא נמי רבי יוסי.** ודקא קשיא לך אי הכי לאחר שלשה אמאי אין יכול לחזור בו היינו טעמא דלא לישתכח תורת הפקר כלומר אין הכי נמי דמדינא לרבי יוסי אפילו לאחר שלשה יכול לחזור בו אלא היינו טעמא דלא לישתכח תורת הפקר אי הכי אפילו מיום הראשון נמי ליהוי הפקר אמר רבה מפני הרמאין דמפקירין והדרין בהון אבל דאורייתא לא הוי הפקר ודלמא

אמר תהא שדה זו מופקרת ליום אחד לשבת אחת לחדש אחד לשנה אחת לשבוע (ה) אחת עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו משזכה בה בין הוא בין אחר אין יכול לחזור בו רישא רבנן סיפא ר' יוסי אמר עולא סיפא נמי רבנן היא אי הכי אמאי עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזו' בו שאני שנה ושבוע דלא שכיחי ר"ל אמר מדסיפא ר' יוסי רישא נמי ר' יוסי ורישא היינו טעמא דלא לישתכח תורת הפקר אי הכי אפילו מיום הראשון נמי ליהוי הפקר אמר רבה מפני הרמאין דמפקירין והדרין בהון אבל דאורייתא לא הוי הפקר ודלמא

ואי אמר תהא שדה זו מופקרת ליום אחד ולשבת אחת ולשנה אחת עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו. אפילו בסוף שבת או בסוף חדש: משזכה בה בין הוא בין אחר. אפילו תוך שעה (ג) משהפקירו זכה בה סוס אדם או הוא בעצמו לשום הפקר הוי הפקר דקסבר דלא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה. זכיה דידיה או דאחר לא חשיבא מידי עד דרפיק בה פורתא כדאמר במסכת עירובין בפרק עושין פסין (דף כה.) בההיא איתתא דעבדא מחילה בנכסי הגר אתא ההוא גברא רפק בה פורתא ואוקמוה רבנן בידיה ההוא גברא: **רישא רבנן וסיפא רבי יוסי. רישא דאמר משלשה ימים ואילך אפילו לא אתא לרשות זוכה אין יכול לחזור בו דהוי הפקר רבנן היא וכדין הוא דאפילו מיום ראשון הוי הפקר אלא מפני הרמאים כדאמר רבה לקמן לדברי הכל וסיפא רבי יוסי דאמר עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו דאמר דלא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה ומשום הכי קתני יכול לחזור בו כר"י: אמר עולא סיפא נמי רבנן היא.** דודאי מדאורייתא אע"ג דלא אתיא לרשות זוכה הוי הפקר לגלגתר ואפילו מיום ראשון. והאי דאמר כל שלשה ימים יכול לחזור דלגביה לא חשיבא הפקר מפני הרמאין דלכולי עלמא אית להו דרבה דאמר מפני הרמאין דהדרי ומחזקי בהו (ד) ואמרינן דלא הוי הפקר עד שלשה ימים. וסיפא דאמר עד שלא זכה בה לא הוי הפקר דמשמע עד דאתי לרשות זוכה היינו טעמא דשאני חדש ושנה ושבוע דלא שכיחן דאין דרכן של בני אדם להפקיר לזמן וכיון דזה שינה לכך אמרו חכמים דלא ליהוי הפקר לאפקועי ממעשר כל זמן דלא אתי לרשות זוכה: **ר"ל אמר מדסיפא ר"י.** דמשמע דלא ליהוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה: **רישא נמי.** בתוך ג' ולאחר ג' רבי יוסי היא. ורישא היינו טעם דלאחר ג' ימים אין יכול לחזור בו דהוי הפקר אע"ג דלא אתי לרשות זוכה (ה): **משום דלא לישתכח תורת הפקר.** דמדאורייתא ודאי לא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה ולעולם כל זמן דלא אתא לידי זוכה לא הוי הפקר גמור וחייב חיוב דתרומה ומעשר והאי דאוקמוה רבנן אתורת הפקר לאו משום לאפקועי מתרומה ומעשר דכיון דמדאורייתא חייב דלאו הפקר הוא לא מפקעי ליה רבנן מתרומה ומעשר דלאו כל כמיניה אלא כדי שלא תשתכח תורת הפקר. ומ"מ גבי שנה ושבוע כיון דלא שכיחי אוקמוה רבנן אדאורייתא דלא הוי הפקר עד דאתי לידי זוכה דלא גזרו ביה רבנן משום שלא תשתכח תורת הפקר: **אי הכי אפילו מיום ראשון(ו) ליהוי הפקר. כדי שלא תשתכח כו': אמר רבה.** בדין הוא דליהוי הפקר מדרבנן אלא מפני הרמאין דבעי לאפקועי שדותם מתרומה ומעשר ואפקרי להו ואי אמרינן דלגלגתר הוי הפקר ופטור מן המעשר הדרי (ז) מחזקי בהו ואדהכי כל שלשה ימים לא הוי הפקר לגבי איהו דסברי מתוך כך אתי ומחזיק ביה והוי דיליה ומימנעי ולא מפקרי ועלוסלא אפילו לאחר שלשה ימים לא הוי הפקר מדאורייתא עד דאתי לרשות זוכה: ופריך **אבל מדאורייתא לא הוי הפקר** ודילמא

ואי אמר תהא שדה זו מופקרת ליום אחד וכו' עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו: רישא רבנן וסיפא רבי יוסי. קס"ד השתא דטעמא דרבי יוסי דאסר בתנאי' כדרבי יוחנן דאמר לעילא(ח) דהפקר כמתנה דעד דאתי לרשות זוכה לא נפיק מרשות מפקיר ומש"ה קאמר רישא רבנן וסיפא רבי יוסי. ובהכי אתיא ליה כולה בריתא שפיר דרישא קתני כל שלשה ימים יכול לחזור מפני הרמאין וכדפרישית מכאן ואילך אין יכול לחזור בו מדינא דס"ל לרבנן דהפקר מעידנא דאפקריה מפקיר נפק ליה מרשותיה וסיפא קתני דאם אמר תהא שדה זו מופקרת ליום אחד בכה"ג ליכא למיחש לרמאין דאי דעתיה בעידנא דאפקריה דליהדר וליזכי ביה לאלתר למה ליה להפקירו לזמן ידוע לאפקריה לגמרי דכיון דדעתיה למיהדר ולמזכי ביה לא נפקא ליה מידי אלא ודאי לאותו זמן שהפקירו גמר והפקיר בלא הערמה כלל ולפיכך משזכה בין הוא בין אחר אין יכול לחזור בו והא אתיא שפיר אפילו לרבנן. מיהו מאי דקתני עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו רבי יוסי היא דס"ל דעד דאתי לרשות זוכה לא נפיק מרשות המפקיר דלרבנן כיון דאמרי דנפיק מרשותו היאך יכול לחזור בו ואין הכי נמי דכי קתני לרבי יוסי עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו אלא דוקא בהפקר שהוא לזמן כגוונא דסיפא דאפילו בהפקר עולמית דהיינו רישא דיכול לחזור בו עד שלא זכה בה ומיהו משום דבדינא דמשזכה בה אינו יכול לחזור בו לא שוו הפקר שהוא לזמן עם הפקר עולמית וכדכתיבנא ואלטריך למיתני ליום אחד לשבת אחת תנא נמי כההוא גוונא עד שלא זכה בה. וכי תימא משזכה בה הוא דקתני דאינו יכול לחזור בו כלומר והוי הפקר אפילו לרבי יוסי ופטור מן המעשר היכי אתיא ליה שפיר דהא כיון דס"ל לרבי יוסי דהפקר עד דאתי לרשות זוכה לא נפיק מרשות מפקיר נמצא דכי הדר זכי ביה מדידיה קא זכי ולא מהפקרא דלעולם לא נפקא מרשותי' אפשר לומר דנהי דקסבר רבי יוסי דעד דאתי לרשות זוכה לא נפיק מרשות מפקיר אפילו הכי כי היכי דאי זכי בה אחר זכי בה מהפקרא ולא ממתנה כיון שהיה אפשר לאחר ג"כ לזכות בו הכי נמי כי הדר איהו גופיה וזכי ביה בפירוש מתורת הפקר ולא בשתס כי היכי דלא ניתני בחזרה אף הוא עצמו זוכה מן ההפקר מיקרי כיון שעדיין לא חזר בו והיה אחר יכול לזכות בו דמה לי הוא מה לי אחר. הלכך אי רישא רבנן וסיפא רבי יוסי מתוקמא ליה שפיר. מיהו מילתא דתמיהא הוא היכי נקט לה תנא אליבא דתרי תנאי ומשום הכי מתרץ עולא ואמר דסיפא נמי רבנן היא וטעמא דעד שלא זכה בה בין הוא בין אחר דיכול לחזור בו משום דשאני שבוע ושנה דלא שכיחן כלומר דלא שכיח דמפקרי אינשי בכי האי גוונא וכיון ששנה זה אמדינן לדעתיה דכיון שלא רצה להפקירו הפקר עולם ואכתי אגיד גביה אפילו בגאותו זמן שהפקירו לא ניחא ליה דליפוק מרשותיה עד דזכי ביה אידך הילכך סבירא להו לרבנן בהפקר שהוא לזמן מאי דסבירא ליה לרבי יוסי בהפקר עולמית ואתיא סיפא שפיר לרבנן כדמתוקמא לרבי יוסי שהרי בהפקר שהוא לזמן לא נחלקו: **ור"ל אמר מדסיפא רבי יוסי רישא נמי רבי יוסי.** ודקא קשיא לך אי הכי לאחר שלשה אמאי אין יכול לחזור בו היינו טעמא דלא לישתכח תורת הפקר כלומר אין הכי נמי דמדינא לרבי יוסי אפילו לאחר שלשה יכול לחזור בו אלא היינו טעמא דלא

ח) [לקמן מג.],

הגהות הב"ח

(ה) גמ' לשבוע אחד עד: (ב) רש"י ד"ה אמר וכו' אחת הסמ"ד: (ג) ד"ה משזכה וכו' שעה אחת משהפקירו וכו' וזכיה דידיה: (ד) ד"ה אמר עולא וכו' ומחזקי בהו להכי אמרינן: (ס) ד"ה רישא נמי ד"ה משום הד"ל: (ו) ד"ה אי הכי וכו' לאשון נמי לרוי: (ז) ד"ה אמר רבה וכו' הדרי ומחזקי וכו' ממון כך אתי אחר ומחזיק בהו והוי:

מוסף רש"י

אבל דאורייתא לא הוי הפקר. כלומר כל זמן שיחזור בו, ולר' יוסי מותיב אמאי פטרוהו ממעשר משום כדי שלא תשתכח, שמא יפרים מזה הפקר על עניך שאינו נקוב שהוא פטור מן התורה וממלא מפרים מהני פירות הפקר שהם בני עשורי מן התורה על זה העניך שהוא מן התורה (ראמ"ה בשמו).

פירוש הרא"ש

אמר תהא שדה זו מופקרת ליום א' לשבת אחת כו'. ולאחר הזמן הזה אם לא יזכה בו אדם תהיה שלי כבתחילה: **עד שלא זכה בו בין הוא בין אחר יכול לחזור בו.** ולכאורה הפקר הלא יצאת מרשות המפקיר עד שיזכה בו אחר הלכך כיון שחזר בו פקע הפקר וחייב במעשר: **רישא רבנן וסיפא ר' יוסי.** לרבנן חל הפקר מיד ולר' יוסי עד דאתי לרשות הזוכה וכדמוקי ר' יוחנן פלוגתייהו בהכי הלכך רישא רבנן כדפרישית דלאחר ג' אין יכול לחזור בו ותוך ג' ימים יכול לחזור בו מפני הרמאין וסיפא ר' יוסי דלא הוי הפקר עד דאתי ליד הזוכה הלכך כל זמן שלא זכה בו אדם בו אדם כי הוא מצפה שמא לא יזכה בו אדם בתוך זמן זה ויחזור אליו: **מדסיפא רבי יוסי כו' רישא נמי ר' יוסי כו' דלא לישתכח תורת הפקר.** ומן הדין לעולם היה יכול לחזור בו וחייבת במעשר דלא הוי הפקר עד דאתי לרשות הזוכ' אלא שתקנו חכמים דלאחר שלשה ימים לא יוכל לחזור כדי שלא תשתכח תורת הפקר שלא יעשו לומר אין הפקר פוטר כלל מן המעשר אפי' זכה בו אחר קודם חזרתו הלכך עשאוה הפקר דרבנן לפטרו מן המעשר ומיהו מדאורי' מיחייב במעשר ופקא מינה שנריך לעשר מיניה וביה ולא ממקום אחר עליו דעשאוהו הפקר מדבריהם כדי שלא תשתכח תורת הפקר ולרבא דס"ל דלר' יוסי נמי הוי הפקר לגלגתר ולא פליגי ר' יוסי ורבנן בהפקר דאורייתא אלא דר' יוסי גזר מדרבנן משום מתנת בית מורון לדידיה מוקי לה ברייתא בין רבנן ובין ר' יוסי ושאני שנה ושבוע דלא שכיחי: **אי הכי אפילו יום ראשון נמי.** ליתקנו רבנן שלא יוכל לחזור בו כדי שלא תשתכח תורת הפקר כי במה שתקנו דלאחר ג' ימים אין יכול לחזור בו אין זו הוכחה שלא לשתכח תורת הפקר כי מילתא דלא שכיחא היא שיעמוד הפקר בלא זכיה שלשה ימים כי הכל ממהרין לזכות בו ואם באו לתקן שלא תשתכח תורת הפקר לר' יוסי היה להם לתקן אפילו תוך שלשה ימים נמי בשלמא לרבנן ניחא דוקא לאחר שלשה ימים מפני הרמאין: ומשני רבה דלר' יוסי נמי נמנעו לתקן דמיום ראשון **לא** הוי הפקר מפני הרמאין וקשה דמה יהויהו הרמאין במה שיפקירו אליבא דר' יוסי והלא מן התורה מייבין לעשר ואפשר לפרש אליבא דר' יוסי דעד שלא יזכה בו אדם הלכך פטור מן המעשר לגמרי דהפקר גמור הוא. אבל מדאורייתא לא הוי הפקר סיומא דמילתא דר"ל דקאמר דהפקר אינו אלא משום שלא תשתכח תורת הפקר אבל מדאורייתא לא הוי הפקר:

תוספות

אמר שדה זו מופקרת ליום א' לשנה א' עד שלא זכה בו בין הוא בין אחר יכול לחזור בו. ומייב במעשר מדרבנן ובטל הפקר ומעשר מיניה וביה ואתי נמי כר' יוסי דמחמיריו עליה וה"ה בלא זמן והאי דנקט זמן לרבותא נקטיה דאע"ג דלא שכיח גזר ביה משום מתנת בית מורון כך פי' הר"ר אליעזר ועוד גרס' דנקט הפקר לזמן משום סיפא דאי משזכה בין הוא בין אחר אין יכול לחזור ואפילו תוך ג' ימים יכול לחזור ודוקא משום דהפקר לזמן הוא אבל בסתם לא כדפרישית אבל האי לזמן מועט מסתמא דעתו להפקר גמור דלא שייך למיגזר ועוד דדוקא זכה אחר אבל הוא לא ולתנס נקטיה ומשום דרישא נקט הוא הכא נמי נקטיה הכיון דאתי לרשות זוכה לא שייך למיגזר אבל אם הוא יהיה פטור שייך למיגזר: **רישא רבנן וסיפא ר' יוסי.** בתמיה: אמר עולא סיפא רבנן וכו' כיון דלא שכיח וגרייני מודו רבנן ואף על גב דלא מחמירין במודר הכא מחמירין טפי דאיהו הפקר עד שיזכה בו אחר כדפרישית אבל כשזכה פטור מן המעשר אפילו תוך שלשה ואף ע"ג דכדרישא אמר חייב עד לאחר שלשה הכא הטעם כדפי': **ריש לקיש אמר אפי' רישא אתיא כר' יוסי.** דממחיר במדיר הכא נמי חייב במעשר וכדין הוא דאפילו לאחר שלשה לא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה משום דאתי לרשות זוכה אבל אמרו חכמים דליהוי הפקר לאחר שלשה כדי שלא תשתכח תורת הפקר והוי פטור מן המעשר: **אי הכי אפי' מיום ראשון ליהוי הפקר.** כיון דמייבינן לשלא תשתכח תורת הפקר ושביק שיטתו דלא חל עד דאתי לרשות זוכה היה לו לפטור מיום ראשון. כרבנן דאמרי כשיטתייהו דמודר שלא תשתכח מפני הרמאין דמדאורייתא לא הוי הפקר אלא נתנו הכתוב לחכמים ויש לנו לפרש הפקר דאורייתא במקום דלא אתי לידי רמאות דעיקר הפקר לא מציו אלא בשביעית והתם אלא אתי לידי רמאות דאינו יכול להחליף שביעית ולומר זאת שביעית ודומיא דשביעית דלא אתי לידי רמאות כגון אחר שלשה הוי הפקר אבל תוך שלשה לא ור' יוסי אוסר ממתניתין מפני רמאין תוך שלשה אבל לאחר שלשה יהנה המודר לא משום מתנת בית מורון אלא משום דאורייתא לא הוה הפקר כל כמה דיכול ליתי לידי רמאות כך פירש האביעזר. ל"ע דהא תניא (לעיל דף מג:) דהפקר אם היה קודם נדרו אז יכול ליהנות אבל לאחר לא יהנה לעולם אפילו לאחר שלשה ואם כן הרי תוך שלשה הואיל דהפקר מדאורייתא הוי הפקר ויש כח ביד חכמים לבטל ההפקר מפני הרמאין ומאי פריך ודילמא אתי לעשורי ודאי אינו חייב מן התורה אפילו תוך שלשה מאחר שזכה וחכמים גזרו מפני הרמאים ומעשר מיניה וביה אבל לאחר שלשה מוכח מילתא דלאו רמאות הוא ואוקמוה רבנן מדאורייתא ובמתניתין דאוסר ר' יוסי במדיר משום דמחייבינן לרמאות אבל כשהפקיר קודם נדרו אין שם רמאות דאגן קמיכוין אבל אין דין מדיר ודין הפקר שוין במדיר אם הפקירו קודם לנדרו מותר מיד שייך למיגזר וכן נדרו קודם אסור אף לאחר שלשה:

עין משפט נר מצוה

ם א ב מיי' פ"ב מהל' נדרים הלכה יח סמג לאוין רמב טוש"ע יח"מ סי' רעג סעיף י:

ודלמא אתי לעשורי מן הפטור על החיוב ומן החיוב על הפטור. דכיון דאמרת דכל שלשה ימיס לא הוי הפקר לא מדאורייתא ולא מדרבנן ואמרינן ליה לדיתרוס האי דהפקיר סבר המפקיר ודאי מדאורייתא הוי הפקר והפקר פטור מלאפרושי מיניה תרומה ומעשר אלא מדרבנן הוא דמחייבי לאפרושי מפני הרמאין ואתו לעשורי מן החיוב על הפטור דדלמא אית ליה עליך שאינו נקוב דחייב לעשורי מדרבנן ולא מדאורייתא דלא קיימא ליה השתא[ב] ואמר האי מדרבנן והאי מדרבנן ומפרש מהאי דהפקר אהאי עליך שאינו נקוב והתורה אמרה והרמותם ממנו[ג] מן החיוב על החיוב ולא מן הפטור על החיוב[ד] מפני שנראה כפודה תרומה כאדם זה שפודה הקדשו במעות ותרומה ומעשר אין להם פדיון לעולם הלכך אפילו מן החיוב לא אמרו לתרום אלא מן המוקף ומ"מ אם תרם מזה על זה שלא מן המוקף תרומה הוא ואיל שזה וזה חייב הוא. ל"א אם אמרת דמכאן ואילך אין יכול לחזור בו דמדרבנן הוי הפקר אבל מדאורייתא לא הוי הפקר השתא נמי אתי מיניה חורבא דהאי מפקיר סבר אפילו מדאורייתא הוי הפקר והאי דמחייב תרומה ומעשר מדרבנן הוא ואתי לאפרושי מן הפטור על החיוב. ע"א דילמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור דאם היו מאה כורין נ' של חיוב וחמשים של פטור והפרים מן החיוב על הפטור כור דהשתא מפקע ליה להוא כור מתורת חלה ואתי מיניה חורבא לעולם: לא אתי **לידי תקלה דאמרי' ליה כי מעשרת מהאי הפקר מיניה וביה: מיהיבי המפקיר אם כרמו ונשחר עמד ובצרו חייב בפרט ועוללות.** כמו משאר כרם: **ופטור מן המעשר.** דהשתא ליה הפקר. ואדהכי מיחייב[ב] מהני טפי ממעשר דכתיב בהו תעזוב יתירא כדאמרינן בב"ק בפרק הגחל (דף לד.) שאני פרט דכתיב ביה תעזוב יתירה חד בפרשת אמור אל הכהניס[ד] וחד בקדושים תהיו[ה] דמשמע אפילו דהפקר חייב אבל במעשר דלא כתיב ביה תעזוב יתירא פטור מדאורייתא אבל מדרבנן חייב: **בשלמא לעולה.** דמוקים לברייתא דלעיל[ו] דקתני כל ג' ימים יכול לחזור בו דמדאורייתא הוי הפקר אע"ג דלא אתי לרשות זוכה אבל רבנן הוא דאמרו דלא הוי הפקר עד לאחר שלשה ימים מפני הרמאין הא נמי דתני הכא פטור ממעשר והוי הפקר דאורייתא קאמר אבל מדרבנן חייב מפני הרמאין: **אלא לרש נקיט.** דמוקים לה לברייתא דלעיל[ו] אליבא דרבי יוסי דאמר ג' ימים לא הוי הפקר אפילו מדאורייתא (ג) דלאחר ג' ימים לא הוי הפקר אלא מדרבנן דגזרו שלא תשתכח תורת הפקר אמאי אם בצרו למאר פטור מן המעשר האמר ר' יוסי דאפילו מדרבנן לא הוי הפקר עד לאחר שלשה ימים: **אמר לך ר"ל כי אמרי אנא לרבי יוסי.** אבל הך דקתני ונשחר השכים ובצרו פטור מן המעשר (ד) : **רבנן היא.** דאמרי במתניתין לאלתר הוי הפקר אע"ג דלא אתי לרשות זוכה :

ומיבעית

ודלמא אתי לעשורי מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב דאמרי' ליה כי מעשרת עשר מיניה וביה מיתיבי [ג] **א**המפקיר את כרמו ולשחר עמד ובצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ובפיאה ופטור מן המעשר בשלמא לעולא דרבנן קתני לה ודאורייתא קתני לה אלא לריש לקיש אמאי פטור מן המעשר אמר לך כי אמרי אנא לר' יוסי הא רבנן היא

איבעית

דאי אמרינן הכי אתו למימר דכי לא חזר בו נמי וזכה בו אחר לא מהפקרא קא זכי דכיון דמקמי דליזכי ביה היה יכול מפקיר לחזור בו אלמא ברשותיה הוה קאי ומצא שאין זה זוכה מן ההפקר אלא מקבל מתנה וקא סברי דמחייב במעשר ואתו לעשורי ממקום אחר עליו והוה ליה מן החיוב על הפטור וממנו על מקום אחר והוה ליה מן הפטור על החיוב להכי תקון שלאחר שלשה ימים לא יהא יכול לחזור בו כי היכי דמדרבנן להוי הפקר: [ה] **אי הכי אפי' מיום ראשון להוי הפקר.** כלומר הוה לן לתקוני דאפי' מיום ראשון להוי הפקר מהאי טעמא גופיה ומ"ש תוך ג' מאחר ג'. ומפרקינן אמר רבה מפני הרמאין דמפקרין והדרין בהון כלומר שאפילו מתחלתן אינן מפקירין אלא כדי שיחזרו בהן ונמצא שאין הפקרן הפקר אלא הערמה בלבד ולפיכך כל ג' העמידו דבריהם על דין תורה אבל לאחר ג' ליכא למיחש להכי כדפרישית לעיל. ואין ה"נ דהאי טעמא מפני הרמאין כי מוקמינן נמי בדיש שמעתין דישא רבנן צריכין ליה כדפרישית לעיל אלא דכיון דהשתא דייקא טפי בדישא כי היכי דאפשר דתיקוס כרבי יוסי מפרש לה נמי להאי טעמא ואין ה"נ דכי היכי דצריכין ליה לרבי יוסי כדי להעמידו על דין תורה צריכין ליה נמי לרבנן לאפוקי מדין תורה ולתקוני: ופרכי' **אבל דאורייתא לא הוי הפקר**[ו] **ודלמא אתי לעשורי מן החיוב על הפטור.** אמאן ואילך אין יכול לחזור בו פריך דקאמר דנהי דמדינא לרבי יוסי יכול לחזור בו ולא הוי הפקר תקון רבנן דליהוי הפקר ובודאי שחייבוהו במעשר כיון דמדאורייתא לא הוי הפקר דנהי שהיו יכולים לפטרו [ז] משום דהפקר ב"ד הפקר אפילו הכי לא באו חכמים להקל ולפטור מן המעשר מה שהוא חייב בו מן התורה וכיון שכן איכא למיחש דלמא אתי לעשורי מן החיוב על הפטור דאמר זוכה זה ודאי כיון שזכויי חכמים במה שזכיתי הפקר גמור היה וחזרה דאידך מדינא לא כלום הוא וזה שחייבוני במעשר אינו אלא מדבריהם מפני גזירת הרואין ששמעו חזרתו ושסבו שהיתה חזרה ואינה כלום שאילו כן היאך זכויי בהפקרו ואתי לעשורי מדבר זה שהוא סבור שיהא פטור על דבר אחר שהוא פטור מן הדין כגון חטין שגדלו בעליך שאינו נקוב וסבור הוא דליהוו תרוייהו מדרבנן ליתא דמאי דזכי ביה זוכה מדאורייתא מחייב דכיון דחזרתו דמפקיר מהניא מדינא נמצא שאין זה זוכה מן ההפקר וכי מעשר מפירות הללו על אותן של עליך שאינו נקוב הוה ליה מעשר מן החיוב על הפטור. ודדין הוא דהוה מצי למיפרך דילמא אתי לעשורי מן הפטור על החיוב כלומר מפירות של עליך שאינו נקוב על זה וחדא מנייהו נקט. ובמאי דמפרקינן נמי מיפרקי כולהו פירכי דאמרי' כי מעשרת עשר מיניה ובזה כלומר לא תעשר ממנו על מקום אחר ולא ממקום אחר עליו אלא עשר מיניה: **מיהיבי המפקיר אם כרמו ונשחר עמד ובצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ובפאה.** אע"ג דהפקר פטור מכולהו הני כתיב תעזוב יתירא בהו כל היכא שהחזיק בו הוא עצמו והכי איתא בפ' הגוזל (ב"ק לד.) : **ופטור מן המעשר.** דכיון דלא כתיב במעשר תעזוב יתירא לא שנא הוא ולא שנא אחר פטור: **בשלמא לעולה דרבנן קתני לה ודאורייתא קתני לה.** כלומר דאע"ג דתקון רבנן דתוך שלשה יכול לחזור בו וכיון שכן כי זכה בה הוא מחייב במעשר מדרבנן אפילו הכי כי אתיא הך אליבייהו שפיר דפטור דקאמר מדאורייתא קתני אבל מדרבנן אין הכי נמי דמחייב: **אלא לרש נקיט.** דמוקים לה לאידך כר' יוסי הך היכי אפשר דתיתי אליבייה דהא לרבי יוסי כיון דאמר דמפקיר יכול לחזור בו מדינא עד דאתי לרשות זוכה כשהשכים זה ובצרו אמאי פטור דכיון דלא פריש שהוא זוכה בו מן ההפקר נימא דמהדר קא הדר ביה ונמצא שמשלו בצר ולא מן ההפקר דנהי דסבירא ליה לרבי יוסי דאיהו נמי מצי זכי בתורת הפקר מהפקירא דנפשיה הני מילי כשפירש אבל כשבצר סתם כיון שבידו לחזור בו שלו הוא בוצר: **אמר לך כי אמרי אנא לרבי יוסי הא רבנן היא.** כלומר דנהי דאידך בריתא מוקים לה כולה כרבי יוסי על כרחיך הא רבנן היא ולא רבי יוסי :

ומיבעית

שאינו נקוב ומאכיל טבל לכהן או מעלין שאינו נקוב עליו ונמצא אוכל טבל ואם תאמר ואמאי לא פריך וליחוש שמא יאכלנו בלא מעשר כיון שהוא סבור שהוא הפקר ותירץ רבינו נתנאל דהא לא קשיא ליה דנהי דנכסי הפקר הוו לא גרע מלקט שכחה ופאה שעשאם גורן שהוקבעו למעשר ומסתמא עושה מהם גורן ולבל הפחות צריך לעשרן מעטם זה מדרבנן ולהך פירוש שפירשתי דלרבי יוסי נמי פטור מן המעשר לגמרי משום דהפקר ב"ד הפקר אינא נפרס מתוך שהוא יודע שאינו הפקר אלא מדרבנן אינא למיחש שמא יעשר ממנו על עליך נקוב או מעלין נקוב עליו: **דאמרינן** ליה כי מעשרת עשר מיניה וביה. ויותר היה נחכמים בענין זה (שם) לחוש שמא תשתכח תורת הפקר ממה שיש לחוש דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור ויש ספרים גורסין ולרבנן אפילו מיום ראשון להוי הפקר לעולה דמוקי לה כרבנן מדינא לאלתר הוי הפקר אפילו מיום ראשון נמי מפני הרמאין כו' וגרסינן אבל מדאורייתא הוה הפקר ולדמא אתי לעשורי כו' בתוך שלשה הוא סבור שחייב במעשר מן התורה ואינא לעשר ממקום אחר עליו: **המפקיר כרמו ולמחר** השכים ובצרו חייב בפרט ובעוללות כו' **ופטור מן המעשר.** דכתיב וכא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יבא זה שידו ויבך שוין ובשביעית נמי דרשינן דפטור מן המעשר דכתיב ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה מה חיה אוכלת ופטור אף אדם אוכל ופטור ואיכא למימר תרוייהו צריכי אבל בלקט חייב משום דכתיב תעזוב יתירא כדאמרינן בב"ק לד.) ובתמרה (דף לד.) דרשינן תעזוב יתירה לחייב בהפקר כי האי ופטור מן המעשר כדין בהפקר: **בשלמא לעולא.** דאוקי בריתא דלעיל כרבנן דך נמי כרבנן ופטור מן המעשר מדאורייתא אלא לר"ל דמוקי הך דלעיל כרבי יוסי הך נמי כרבי יוסי היא ואמאי פטור מן המעשר הא לא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה וא"ת ליטי דעמד ובצרו לשם זכיה ומיפטר אפילו לר' יוסי כדאמר משזכה בו בין הוא בין אחר אין יכול לחזור בו וי"ל דאי לשם זכיה היו פטורים נמי מן הפאה דתעזוב יתירה לא מהני לחייב בכהאי גוונא אלא היכא שחזר בו אפילו הכי לא הוי הפקר ולא נתירא האי שנוי דלהיכא שחזר בו מהפקרו לא צריך קרא לרבי יוסי לחייב בלקט שכחה ופאה דאפילו במעשר נמי מיחייב ולמאי דפרישית דאפילו בתורת זכיה נמי מחייב ניחא:

כי אמרי אנא לרבי יוסי. כי אי אפשר להעמיד הך בריתא אלא כרבי יוסי והך רבנן היא:

עין משפט נר מצוה

סא א מיי' פ"ה מהל' מתנות עניים הל' כו:

הגהות הב"ח

(**א**) רש"י ד"ה ודילמא וכו' ולא מן הפטור על החיוב ולא מן החיוב על הפטור מפני שנראה וכו' מוכרא הס"ד ואח"כ מ"ה לעולם וכו' הפקר עשר מיניה וביה: (**ב**) ד"ה ופטור וכו' **בהני** טפי: (**ג**) ד"ה אלא וכו' ולאחר ג' ימים: (**ד**) ד"ה אמר לך וד"ה רבנן הד"א:

גליון הש"ס

ר"נ ד"ה ופרבנן. משום דהפקר כו'. וש"ל לעיין ממתני' דפאה רפ"ה:

תוספות

ודלמא אתי לעשורי מן החיוב על הפטור. לפר"ת לתוך שלשה לא הוי הפקר ולעולא פריך דמוקי לה כרבנן דאמרי לעיל דמדאורייתא הוי הפקר ומדרבנן הוא חייב במעשר וכן בסיפא עד שלא זכה בה אין הוא בין אחר יכול לחזור בו ואם כן אתי לעשורי מן החיוב על הפטור אבל לפי"י פריך לתרוייהו כיון דמדאורייתא הוי הפקר ומעשר מיניה וביה: **המפקיר כרמו ולמחר** השכים ובצרו חייב בפרט ובעוללות כו' **ופטור מן המעשר.** דכתיב וכא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יבא זה שידו ויבך שוין ובשביעית נמי דרשינן דפטור מן המעשר דכתיב ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה מה חיה כרמו אי רבנן אי ר' יוסי ולהכי פריך בשלמא לעולא רבנן קתני לה דפטור דקאמר מדאורי' הוא ומדרבנן הוא חייב אלא ר"ש בן לקיש דמוקי לה לעיל כרבי יוסי והך נמי כר' יוסי אמאי פטור מן המעשר ולפר"ת ניחא דהשתא מן התורה לעולא אמר דלא הוי הפקר אע"ג דאין רמאותו ניכר הכא דעבד רמאות ניכר דהשכים ובצרו לא כל שכן שיהיה חייב במעשר ואמאי פטור אבל לפר"י קשה מאי פריך דהא אמר לעיל לר' יוסי נמי מדאורייתא הוי הפקר ה"נ נימא הכי ויש לישב דהכי פריך כיון דאמר לעיל קודם שראינו רמאותו דבטלו חכמים דבר תורה וחייבוהו במעשר וכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון מאיזה טעם רצו לאסור מפני הרמאין דמפקרי והדרי בהו ויבא הדבר לידי איסור דאורייתא לאכול דבר שאינו מתוקן הכא דרמאותו ניכר יש לו לאסור ולחייב מן התורה ומשני מי סברת דרבי יוסי היא רבנן היא דאמרי דלא הוי הפקר מפני הרמאין וא"ת אם כן לרבנן ליהוי חייב כיון דרמאותו ניכר וי"ל דהם מקילין ליגזור עפי מרבי יוסי דאמר לעיל היכא דזכה אחר הוי הפקר מדרבנן ולרבי יוסי אינו כן ואם איתא לרבי יוסי נמי הוי הפקר:

מסורת הש"ס

(**א**) חולין קלד: תמורה ו. ב"ק כח. ולד. נדה נא., (**ב**) [דברים יד], (**ג**) [במדבר יח], (**ד**) [ויקרא כג], (**ה**) [ויקרא יט], (**ו**) [ע"ז], (**ז**) [סס], (**ח**) [שיך עוד לע"ז], (**ט**) [ע"כ שיך לע"ז], (**י**) בדפו"י הגר' ומשני דמעשר מיניה וביה, (**כ**) ל"ל קמא,

מוסף רש"י

כי מעשרת. מזה ההפקר, ופי' שלא לשכח אמור רבנן שלא יחזור בו, מיהו אם חזר בו חייב במעשר מן התורה (ראמ"ה בשמו). **המפקיר את כרמו ולשחר עמד ובצרו.** קודם שיגיע עניים לבצרו שיחזו בהפקר אם היו קודמין (ב"ק צד.). **חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ובפאה.** דאע"ג דהפקר פטור מכולם, דכתיב אלך שדך וכרמך, מהני תעזוב יתירא למעוטי כי אלי גוונא דלא הוי הפקר לפטור, ואע"ג שפטור מן המעשר, וכבל הני כתיב תעזוב יתירא, בקדושים תהיו כתיב כרמך לא תעולל ופרט כו', ובמשנה תורה כתיב כי תבצר כרמך לא תעולל, וכן לא תפאר אחריך דהיינו פרט, תפאר לשוקחני"ר, ופאה נמי מהכא משמע, דתנא דבי ר' ישמעאל (חולין קלא.) שלא תטול תפארתו ממנו, שכתה כתיב במשנה תורה לא תעזוב לקחתו וגו' ובאילו כתיב לא תפאר אחריך ואמר מר (שם) אחריך זו שכחה, ולא בעי למיהדר ומיכתב באילן לגר ליתום, אלא לא תפאר אחריך ותנא ידענא דלעניים הוא כדאשכחן בעמריס (ב"ק צד. וכני"ר שם כח. ותמורה ו. ונדה נא.). **ופטור מן המעשר.** דלא כתיב ביה תעזוב יתירא (ב"ק כח. וצד. ותמורה ו.).

הדרן עלך אין בין המודר

פירוש הרא"ש

ודלמא אתי לעשורי מן החיוב על הפטור כו'. דכיון דאמרת מדאורי' לא הוי הפקר אלא מדרבנן הוי הפקר אבל מדאורייתא לא הוי הפקר נימא אתי מיניה חורבא דלמא אתי לעשורי כו' כי הוא סבור שהוא הפקר גמור ואתי לעשורי מיניה על עליך